

24. *Ex fructibus beneficii excommunicati providendum est munus exequendi.*—Solvenda item pensio.—Vide Gigan., q. 62 de Pensionibus, num. 9 et 10.—Præterea ex eisdem bonis in primis providendum est, ut ea debita seu munera, quæ aliquo titulo justitiæ debentur, persolvantur. Unde si beneficium habeat curam animarum annexam vel aliqua alia Ecclesiastica ministeria, quæ per alios exerceri possint, integre facienda sunt et ex illis bonis assignandum est congruum stipendium. Quia neque Ecclesia privari debet servitio debito, nec qui illud exhibet, aliunde, quam ex ipsius Ecclesiæ bonis alii debet. Quod recte probatur ex cap. Pervenit 2, de Appellat., et ex cap. Cum ad hoc, de Cleric. non resident. Similiter si hujusmodi excommunicatus ex tali beneficio pensionem solvebat, eadem ex fructibus ejus solvenda est. Neque enim probo quod quidam dicunt, hujusmodi excommunicatum cogendum esse ad solvendam pensionem ex propriis bonis; hoc enim et nimis rigorosum est et nullo jure fundatum vel ratione, quia pensio non est imposita super personam, sed super beneficium; ergo ex fructibus beneficii solvenda est. Item quia licet excommunicatus culpa sua privetur fructibus, non tamen privatur, nisi illis, qui ad ipsum perventuri erant; pars autem illa fructuum, quæ pensionario adjudicata est, non potest computari inter fructus pertinentes ad ipsum excommunicatum; ergo in illa nulla fit mutatio propter excommunicationem beneficiati; ergo semper illa manet quasi reservata ex fructibus, ut illi solvatur, cujus est pensio. Denique talis solutio pensionis non est novum gravamen redundans ex alterius censura in Ecclesiam, seu Ecclesiasticum beneficium; ergo non est imponendum ipsi excommunicato. Neque est cur beneficium ipsum seu fructus ejus illo onere liberentur, propter beneficiati excommunicationem. Tandem idem dicendum est de quocumque alio subsidio superioris auctoritate prius imposito, ut ex fructibus beneficii solvatur, sive in favorem principis ob publicam aliquam necessitatem, sive ad fabricam Ecclesiæ, etc.; hæc enim omnia et similia ex fructibus beneficii solvenda sunt, quia nec ob alterius censuram impediri possunt, quominus solvantur; neque etiam ipse excommunicatus de suo illa solve debet, ut facile probatur ex iis, quæ diximus.

25. *Pars fructuum beneficii excommunicati expendenda in Ecclesiæ et pauperum utilitatem.*—De cæteris autem fructibus, si qui

residui fuerint, communis sententia est, expendendos esse in ejus Ecclesiæ utilitatem, ad quam beneficium spectat, ut patet ex Abbate et aliis in dicto § Verum, et in c. penult. de Cleric. non residentibus, sumpto argumento a simili ex ultimis verbis illius textus. Existimo tamen sub Ecclesiæ utilitate comprehendi subventionem pauperum, et egenorum; imo existimo necessarium fore, ut aliqua pars fructuum in hujusmodi usus expendatur, præsertim illa, quam secundum prudentis arbitrium deberet beneficiatus ipse, si convenienter dictis fructibus uteretur, in hujusmodi eleemosynas expendere. Hæc autem distributio, si res sit publica, et præsertim ad forum contentiosum deducta est, ex auctoritate superioris aut iudicis fieri debet; si vero sit occulta, ab ipsomet excommunicato, ejusque arbitrio fieri potest, qui si hujusmodi fructus in pios usus expendat in sua Ecclesia, suæ obligationi satisfacet. Sunt vero qui dicant, quamvis hæc de rigore juris vera sint, ex recepta tamen consuetudine non solere excommunicatum privari fructibus beneficii, ut videre est apud Rebuffum in Repetition., cap. Postulastis, num. 84, de Clerico excom. ministr.; et quidem cum hoc jus positivum sit, non est dubium, quin potuerit per contrariam consuetudinem derogari; mihi tamen non constat, talem consuetudinem universalem esse; ubi tamen de illa constiterit, poterit quis cum ea conformari; alioqui, quæ diximus, de jure observanda sunt.

DISPUTATIO XIV.

DE SEXTO EFFECTU EXCOMMUNICATIONIS MAJORIS, QUI EST PRIVATIO JURISDICTIONIS ECCLESIASTICÆ.

Hic est ultimus effectus excommunicationis pertinens ad privationem spiritualium bonorum, in quo nihil addere oportebat de jurisdictione spirituali pertinente ad forum poenitentiae; nam in superioribus dum ostendimus excommunicatum privatum esse potestate administrandi sacramenta, satis est consequenter ostensum, esse privatum jurisdictione judicandi in illo foro. Solum ergo hic agimus de jurisdictione in foro exteriori. Duobus autem modis potest hic accipi jurisdictio: primo, stricte et proprie, prout est potestas ad præcipiendum, judicandum; et similes actus superioris exercendum, vel latius pro jure seu facultate conferendi beneficia Eccle-

siastica, eligendi ad illa vel etiam præsentandi; et hæc omnia hoc loco sub ea voce comprehendimus, de eis sigillatim dicemus.

SECTIO I.

An excommunicatus ita sit privatus spirituali jurisdictione fori contentiosi, ut omnis ejus actio ipso facto irrita sit.

1. *Excommunicatus est privatus usu jurisdictionis spiritualis.*—Regula generalis est, usum talis jurisdictionis esse prohibitum excommunicato; quæ est certa, et communis ex cap. Audivimus, 25, q. 1, ubi dicitur, excommunicatum non posse alterum excommunicare. Quod non alia ratione dicitur, nisi ob defectum jurisdictionis. Idem supponitur in cap. 4 de Offic. vicar., in 6, ubi dicitur, qui vices gerebat alicujus officialis, seu iudicis Ecclesiastici, hoc excommunicato existente non posse munera illius officii exercere. Cujus ratio est, quia per excommunicationem suspenditur principalis jurisdictio in eo, qui excommunicatur, et inde fit, ut non derivetur ad eum, qui illius vices gerit. Et ob eandem causam dicitur in c. Si is cui, de Offic. deleg., in 6, quando delegatus excommunicatus est, subdelegatum carere jurisdictionis usu; et ideo non ad ipsum, sed ad Sedem Apostolicam esse appellandum. Idem probari solet ex cap. 4 de Supplend. neglig. Prælat., in 6, ubi dicitur, excommunicato Episcopo jurisdictionem non devolvi ipso jure ad Archiepiscopum. Unde supponitur, quod jurisdictio tollatur, et ad aliquem devolvatur, licet negetur devolvi ad talem personam. Idem probatur a fortiori ex cap. Decernimus, de Sent. excom., in 6, et ex cap. Veniens, 2, de Testib., et aliis, quibus infra probabimus, excommunicatum, neque testem, neque actorem esse posse in iudicio. Ratio vero hujus regulæ esse potest, vel illa generalis, quia excommunicatus privatus est omni Ecclesiastica communicatione; hæc autem quæ fit per aliquam jurisdictionis spiritualis administrationem, magna communicatio est; vel specialis prohibitio facta in dictis iuribus, eo quod, cum excommunicatus sit suo modo ab Ecclesia separatus, indignus est, ut in illa jus dicat, aut alium actum similis jurisdictionis exerceat.

2. *Quæ prohibitio ad omnes ejus actus extenditur.*—Jurisdictio delegata an cesset per excommunicationem delegantis.—Atque hinc fit, ut regula hæc ad omnes actus, qui

proprie jurisdictionis sunt, extendantur. Hujusmodi sunt omnes illi, qui sunt proprie iudicis et superioris Ecclesiastici, ut sunt præcipere aut leges ferre, vel in latis dispensare, seu licentiam præbere ad quodlibet munus Ecclesiasticum exercendum, et iudicium ferre, et alii similes, qui numerantur in cap. Accedentibus, de Excess. Prælat., et in cap. Dilectus filius, de Offic. Ordin. Huc etiam spectat jurisdictionis delegatio; nam illa etiam jurisdictionis usus est, ut sumitur ex l. Imperium, ff. de Jurisdic. omnium iudic., et ideo si ab excommunicato fiat, nulla est, ut sumitur ex c. 4 de Offic. vicar., in 6, ubi id notat Glossa, verb. *Recipiunt*, et verb. *Vigorem*. An vero jurisdictio delegata ante excommunicationem delegantis suspendatur propter supervenientem excommunicationem, breviter dicendum est, si res sit integra, suspendi; non vero, si inchoata jam sit. De quo sufficienter diximus supra agendo de censuris in communi. Rursus inter hos actus numeranda est concessio indulgentiæ, ut notat Navarrus in commentario de Jubilæo, notab. 31, n. 10; et Sylvester, verbo *Indulgentia*, n. 13; Abbas etiam, in cap. Accedentibus, de Excessib. Prælat. Est etiam eadem ratio de his omnibus, nam licet jura interdum loquantur specialiter de jurisdictione in ordine ad iudicium contentiosum, aliquando tamen loquuntur de jurisdictione simpliciter et absolute, ad quam propriissime pertinent omnes dicti actus; et ratio, ob quam usus judicandi interdictus est excommunicato, non est ob specialem naturam illius actus, sed simpliciter ob suspensionem ab officio et ab omni actu jurisdictionis, quam excommunicatus incurrit. Atque ita explicant hunc effectum jurisperiti omnes in citatis iuribus, et in cap. Cum dilectus, de Consuet., et specialiter Innocentius, et Abbas in cap. Veritatis, de Dolo et contum., et in cap. Ad probandum, de Sentent. et re iudic.; et Theologi, in 4, dist. 18 et 20; Summistæ, verb. *Excommunicatio*, et specialiter Cajetanus in Summ., verb. *Excommunicatio*, c. Quod excommunicato plura sint prohibita, et Navarrus, in Summ., c. 27, num. 24.

3. *Excommunicatus exercens aliquem jurisdictionis actum peccat graviter.*—Etiam non vitandus.—Sequitur præterea ex dictis, peccare graviter excommunicatum, quoties hujusmodi actus jurisdictionis exercet, quod sine dubio ex genere suo et in individuo fere semper est peccatum mortale, quia et materia hujus præcepti gravis est et pertinens ad

directam ac primariam privationem excommunicationis, et in individuo rarissime contingere potest, ut ex levitate materiae peccatum hoc veniale sit, quanquam interdum esse possit, ut si daret licentiam in re parvi momenti. Omitto etiam excusationem per ignorantiam vel moralem inadvertentiam, quæ generalis est. Quod vero attinet ad obligationem ipsius excommunicati, quantum ad ipsum pertinet, erit hæc actio peccaminosa in omni excommunicato, sive publicus sit, sive occultus, sive ex jure antiquo, sive post jus novum Extravagantis *Ad evitanda*, quia, ut sæpe dixi, nullum privilegium illi concessum est. Requiritur tamen, ut vere seu valide excommunicatus sit, quod eodem modo hic exponendum est, quo in aliis effectibus id explicimus.

An omnis actus jurisdictionis ab excommunicato factus nullus sit.

4. *Quid de excommunicato publico.* — Est vero gravis difficultas, an hujusmodi actiones non solum prohibita sint, sed etiam invalida et irrita, si fiant, quæ tractari potest vel attentato solo jure antiquo, vel secundum jus novum Concilii Constantiensis. In eaque unum est constans apud omnes, hujusmodi acta ab excommunicato publico, vel simpliciter, juxta antiquum jus, vel juxta novum a manifesto clerici percussore, aut nominatim denunciato, irrita esse, et nullius valoris. Quod probatur ex cap. *Ad probandum*, de Re judic., ubi non tantum sententia ab uno iudice excommunicato lata, sed etiam lata a multis, ex quibus unus tantum excommunicatus est, cassanda dicitur. Ubi Glossa advertit, cassandam dici, quia cassa, et irrita declaranda est; nam si valida fuisset, non esset, cur irritaretur propter solam culpam judicantis, cum illa culpa non esset contra justitiam, nec contineret essentialem defectum; ideo ergo cassanda dicitur, quia sine jurisdictione lata est; fuit ergo nulla; et eodem modo intelligitur cap. *Audivimus*, 24, quæst. 1, ubi excommunicatus dicitur non posse alium excommunicare; ubi est advertendum, non dici, *non posse licite*; sed simpliciter, *non posse*. Unde quod statim subditur, sic excommunicatum ab excommunicato, *Apostolica auctoritate absolvi*, intelligendum est pro eo appositum, quod est, *non ligatum declarari*, ut latius supra exposuimus agentes de censuris in communi. In priori autem capite citato advertendum est

sermonem esse de excommunicato publico; dicitur enim: *Pro eo, quod unus ex delegatis iudicibus, qui eandem sententiam protulerunt, excommunicationis vinculo esset publice innodatus*; in posteriori autem absolute est sermo de excommunicato, maxime tamen de publico verificabitur. Unde paulo inferius Gratianus loquens de Arrio hæretico, ait: *Ex quo talia prædicare cepit, neminem damnare potuit*; significans ex tunc factum esse publice excommunicatum. Ratio autem est, quia Ecclesia per excommunicationem prohibet hujusmodi actus, quantum potest, et expedit ad bonum Ecclesiae regimen, et ut hujusmodi censura timeatur; sed Ecclesia potest hoc prohibere auferendo jurisdictionem, quantum ad talem actum, seu pro eo tempore; et postquam excommunicatus publicus est, nihil aliud expectari poterat ad hunc effectum juxta antiqua jura; et juxta Extravagantem *Ad evitanda*, idem nunc est post specialem denunciationem; ergo sine dubio talis excommunicatio inducit efficaciter hunc effectum et suspensionem jurisdictionis.

5. *Corollaria præcedentis assertionis.* — Atque hinc fit, reum non ligari sententia a tali iudice lata, utpote ipso jure nulla; subditum etiam non teneri ad parendum superiori excommunicato aliquid præcipienti; imo nec posse illi obedire in iis, quæ ut Prælati præcipit, quia illi obedire esset communicare cum illo. Addo, etiam ex parte subditi esse hoc peccatum grave ex genere suo, quia hæc communicatio est aliquo modo in divinis, et directe cadit sub primariam prohibitionem excommunicationis; nam est recognoscere illum ut Prælatum habentem præcipiendi potestatem, quod est directe contra censuræ intensionem, et æstimationem. Si tamen id faceret subditus non animo obediendi, sed ex quadam urbanitate, vel humana verecundia, excusari posset, ut opinor, a mortali, secluso etiam scandalo. Quo fit, ut multo minus debeat, aut possit talis subditus uti licentia, dispensatione, aut jurisdictione delegata ab hujusmodi superiori excommunicato, quia omnes isti sunt actus jurisdictionis, et consequenter invalidi; qui ergo tali licentia vel dispensatione utitur, præter generalem rationem peccandi ob communicationem cum excommunicato, in hoc specialiter delinquit, quod ita in actione sua se gerit, ac is, qui sine licentia vel dispensatione quippiam simile operatur. Et similiter delegatus, qui ea jurisdictione utitur, peccat usurpando jurisdictionem

quam non habet. quæ peccata ex genere suo graviora sunt, in individuo autem erunt majora vel minora juxta materiae qualitatem.

6. Unde ulterius, si aliquæ censuræ vel pœnæ impositæ sint ipso jure eis, qui vel jurisdictionem usurpant in tali actu, vel aliquid operantur sine superioris licentia, perinde incurrerent talem censuram vel pœnam, id faciendo per facultatem a publico excommunicato concessam, ac si omnino sine ulla facultate id facerent, quia revera facultas illa nulla est. Solum potest esse discrimen, quia tunc facilius potest quis excusari a temeritate vel præsumptione, propter aliquam ignorantiam; ut, v. gr., in casu Clementinæ 4 de Privileg., ubi prohibetur religiosis sub pœna excommunicationis, ne absque licentia proprii parochi sacramentum extremæ unctionis vel aliud simile administrent, si religiosus de licentia parochi publice excommunicati id faceret, æque peccaret contra illam prohibitionem; et si eadem præsumptione, et temeritate id faceret, dictam censuram incurreret; si tamen id faceret ex aliqua deceptione etiam culpabili, licet non excusaretur a culpa, excusaretur ab illa censura propter verbum *presumpserint*, quod in illo textu habetur, juxta generalem regulam de censuris in communi superius positam. Idem iudicium est de eo, qui Ordines suscipit utendo litteris dimissoriis ab excommunicato datis; nam quia illarum litterarum concessio actus jurisdictionis est, perinde ille se gerit, ac si sine litteris dimissoriis ordinaretur; et idem est in similibus.

7. *Quorundam dictum refellitur.* — Quamobrem improbabilem censeo opinionem Paludani, in 4, dist. 23, quæst. 2, et Sylvestri, verbo *Unctio*, num. 4, et Armillæ, num. 5, dicentium, parochum excommunicatum posse dare licentiam religioso ad conferendum sacramentum extremæ unctionis, eo quod administratio illius sacramenti non pertinet ad jurisdictionem, sed ad ordinis potestatem. Sed tamen æquivocatione quadam decepti videntur; nam licet ungere formaliter ac per se non sit actus jurisdictionis, sed ordinis, tamen dare licentiam ungenti, actus jurisdictionis est. Et rursus, licet ad valide ungentum non sit necessaria jurisdictio, ad ungentum tamen licite et jure necessaria est vel jurisdictio propria, vel licentia valida ab eo manans, qui ad eam dandam usum jurisdictionis habeat. Cum ergo constet, excommunicatum hunc usum non habere, certum existi-

mo, neque ipsum posse talem licentiam dare, neque alterum illa uti.

Quid de occulte excommunicato, stando in jure antiquo.

8. *Prima opinio.* — *Vera sententia.* — De occulte autem excommunicato est diversitas opinionum, etiam stando in jure antiquo. Nam quidam dixerunt, omnia acta ab hujusmodi excommunicato invalida esse, quantumvis occultassit. Glossa, in § *Verum tamen*, post cap. *Infamis*, 3, quæst. 7; Sylvester, verb. *Excommunic.*, 4, n. 9, in fine, et *Excommunicatio*, 2, n. 1, ubi alios refert. Fundamentum est, quia hic effectus non est opinionis vel notitiæ hominum, sed ipsius excommunicationis; ergo si revera excommunicatio inest, habebit effectum, sive aliis innotescat, sive non. Nihilominus contraria sententia et communis et vera est; tenet Richardus, dist. 18, art. 7, quæst. 1; Paludanus, quæst. 2, art. 3, et quæst. 4; Soto, 22, quæst. 2, art. 1, circa finem; Navarrus, in Sum., cap. 27, num. 21, et idem sentit cap. 9, num. 8; Covarruvias, in cap. *Alma*, part. 1, § 11, num. 4. Soletque probari a contrario sensu ex dicto cap. *Ad probandum*, de Re judicata, propter verbum illud: *Si publice excommunicationis vinculo irretitus sit*; ubi Abbas, Felinus, et alii notant, si non sit publice irretitus, non infirmari ejus sententiam. Responderi tamen posset, id dictum esse propter majorem evidentiam nullitatis, non quia necessarium sit, præsertim cum in cap. *Audivimus*, 14, quæst. 1, omittatur verbum illud, *publice*. Nihilominus argumentum illud in jure censetur valde probabile, præsertim quando talis conditio ponitur ut necessaria ad effectum, quod in illo textu satis insinuatur, cum dicitur, *Si pro eo*, etc.

9. *Ratio assertionis.* — Ratio vero præcipua hujus opinionis est, quia dum aliquis sustinet, et exercet in republica munus publicum, licet habeat defectum occultum, acta illius ex ejusdem reipublicæ interpretatione et concessione valida sunt; ita vero contingit in proposito, quando excommunicatus est occultus: ergo. Major satis vulgaris est apud jurisperitos, et a nobis sæpe est in superioribus repetita ex l. *Barbarius*, ff. de Offic. Præt., quam ad res Ecclesiasticas accommodant Gratian., in cap. *Infamis*, § *Verum tamen*, 3, q. 7, et omnes, quia Ecclesia non minori providentia utilitati fidelium prospici-

cit, quam respublica civilis utilitati suorum membrorum; nec minora incommoda sequerentur, sed majora, quoad bonum animæ proprius pertinent, si propter defectus occultos acta publica irrita fierent: ergo, etc. Et confirmatur; nam jure canonico antiquo statutum est, publicum excommunicatum publice esse vitandum, occultum vero tantum occulte, cap. Cum non ab homine, de Sentent. excomm., quod non in favorem excommunicatorum, sed reipublicæ Christianæ provisum est; ergo similiter acta publica excommunicati ex eadem Ecclesiæ providentia non irritantur, et (ut ita dicam) non vitantur. Patet consequentia, tum ex pari ratione seu necessitate; tum etiam quia si fideles non tenentur publice vitare excommunicatum etiam sibi cognitum privatim, hoc ipso habent jus, ut acta ab illo valeant; quia si ille est, v. gr., iudex, et non est publice excommunicatus, debent coram illo petere jus suum; ergo oportet, ut alter valide illud dicere possit; alias inæqualis, et iniqua esset conditio.

40. *Facta ab excommunicato sunt valida ob publicam Ecclesiæ utilitatem, non alicujus particularis.* — Dicit aliquis, etsi hæc vera sint de his actis, quæ in aliorum utilitatem facta sunt, non vero de iis, quæ cedunt in gravamen vel detrimentum aliorum, quandoquidem hoc privilegium non ipsi excommunicato, sed aliorum utilitati conceditur. Sic enim dicitur in dicta l. *Barbarius*, valere hujusmodi acta propter utilitatem eorum, quæ apud eum geruntur; ergo ubi non est utilitas, sed gravamen, non valebunt. Ut, v. gr., absolutio data ab excommunicato occulto valeat, censura autem lata non valeat, juxta id, quod dicitur in dict. cap. Audivimus, excommunicatum scilicet excommunicare non posse. Propter hoc dixerunt aliqui, excommunicationem latam ab excommunicato occulto validam non esse, ut refert Abbas, in cap. Ad probandum, de Re judic., n. 12. Sed oppositum verius est, ut supra agentes de censuris in communi diximus. Dicendum ergo est, hoc jus non concedi propter utilitatem privatam hujus vel illius personæ, sed propter publicam reipublicæ vel Ecclesiæ. Et ideo licet contingat, actionem hujusmodi excommunicati esse alicui nocivam vel onerosam, nihilominus valida erit, quia ad commune bonum reipublicæ ita expedit, et de facto procedit ab eo, qui ab Ecclesia habet potestatem toleratam, ut sic dicam. Accedit etiam, quod fere semper hujusmodi actiones

cum aliquibus sint utiles, aliis sunt onerosæ; et ideo valor actionis non debuit inde pendere. Quocirca licet simpliciter excommunicatus non possit excommunicare, nihilominus excommunicatio lata ab excommunicato occulto valida est, ut supra de censura in communi diximus. Nam licet quatenus est excommunicatus, sit privatus usu jurisdictionis, tamen quatenus est minister publice toleratus, recipit alia ratione illum usum, non ut liceat, per se loquendo, exercitium ejus, sed ut valorem habeat, si de facto illum exercuerit.

An omnis excommunicatus non nominatim denunciatus, sit occultus censendus.

41. Habet autem dubitationem etiam secundum jus antiquum, quisnam censendus sit in presenti occultus excommunicatus. Sed ut utilius id disputemus, et explicemus, in particulari quærendum est, an omnis excommunicatus, qui non est nominatim denunciatus, nec manifestus percussor clerici, censendus sit occultus, quantum ad hunc effectum ut ejus acta valeant. Covarruv., qui hoc attingit in dicto cap. Alma, part. 4, § 7, n. 9, videtur sentire, omnem excommunicatum non denunciatum nominatim, censi occultum; nam dicit, hujusmodi vitandum non esse in iis, quæ pertinent ad publicum officium ejus, etiam ab his qui norunt ipsum esse excommunicatum. Re tamen vera ille non loquitur de excommunicato publico nondum denunciato nominatim, de quo solo potest esse in presenti aliqua difficultas; sed loquitur de illo, qui, cum publicus non sit, aliquibus tamen est notus, de quo non dubium, quin acta ejus valeant, etiam respectu illorum, quibus nota est excommunicatio. Quod non solum ob Extravag. *Ad evitanda*, sed etiam ex jure antiquo verum est, ut probant quæ hactenus adduximus, quia etiam ille non erat vitandus publice ab iis, qui privatim ejus excommunicationem sciebant, et quia illi non sunt pejoris conditionis, ut acta in eorum favorem non valeant, ac denique quia ille publice et indifferenter pro omnibus toleratur.

42. *Quid de illo qui publice crimen, cui annexa ipso jure est excommunicatio, committit.* — Nunc ergo difficultas est, an, si quispiam publice committat delictum, ob quod ipso jure excommunicatus est, et exerceat munus judicis Ecclesiastici, v. gr., in quo publice toleratur, absque denunciatione personali, an acta ab illo valorem habeant. Quæ difficultas locum

non habet in opinione eorum, qui putant, Extravag. *Ad evitanda*, servandam esse juxta formam, quæ habetur in Concilio Basiliensi; juxta quam omnis publicus excommunicatus cavendus est; ex quo manifeste sequitur in prædicto casu acta a tali excommunicato publico invalida esse, quia talia erant juxta jus antiquum, et per illam Extravagantem nihil innovatum fuit circa talem excommunicatum. Atque ita (juxta illam sententiam) quantum ad præsentem effectum spectat, idem nunc censendus est excommunicatus, qui antea jure antiquo censebatur, scilicet, qui nec notitia juris neque facti publice notus est, quia quoad hoc nihil per Extravagantem illam mutatum est.

43. *Resolutio.* — Nihilominus, supposita sententia, quam supra defendimus de illo publico excommunicato, quod ratione illius Extravagantis nunc tantum sit vitandus, quando est manifestus percussor clerici, dicendum hic censeo acta a quolibet alio excommunicato non denunciato ratione publici muneris, in quo toleratur, valida esse, quantumvis notorius sit notorietate (ut aiunt) facti; percussorem clerici semper excipio, quo fit, ut supposita illa Extravaganti omnis ille censendus nunc sit excommunicatus occultus in ordine ad præsentem effectum, qui per publicam sententiam, et denunciationem sub proprio nomine factam notorius non est juridice. Probatur argumento superius facto, quia ille non est vitandus juxta dictam Extravagantem; ergo subditi habent jus petendi ab illo actiones publicas muneris sui; ergo necesse est ut tales actiones ab illo factæ sint validæ, alioqui et frustranea esset illa licentia subditorum, et quasi repugnantiam involveret, quod nimirum liceat petere publice illam actionem, quæ valorem et efficaciam habere non possit. Confirmatur; nam ob similem rationem supra dicebamus, parochiam excommunicatum quantumvis publicam, quamdiu denunciatus non est, validum penitentiae sacramentum conferre, et consequenter retinere quoad hoc usum jurisdictionis in illo foro, quia nimirum subditi ejus licite possunt ab eo sacramentum illud postulare; ergo idem dicendum est in presenti, tum propter rationis paritatem, tum etiam quia Extravagans illa æque generaliter loquitur de communicatione in sacramentis, et extra.

44. *Quorundam discrimen inter actus fori sacramentalis et contentiosi.* — *Eluditur.* —

Dicunt aliqui non esse parem rationem de jurisdictione sacramentali et actu ejus, et de illa, quæ pertinet ad forum contentiosum, quia prior directe et proxime ordinatur ad salutem animæ, et magni esset periculi, si actus ejus esset invalidus; altera vero magis versatur circa res externas, in quibus nocuum non est tanti momenti. Et ideo aiunt, Extravagant. *Ad evitanda*, non esse ita usu receptam in actibus jurisdictionis extra sacramentum, sicut in sacramento. Sed hæc responsio non satisfacit; nam in primis differentia illa fere nullius momenti est, tum quia etiam actus jurisdictionis exterioris interdum proxime pertinent ad bonum animæ, seu conscientiæ forum, ut sunt dispensatio in voto vel in lege, impositio præcepti, indulgentiarum concessio, et similes; tum etiam quia saltem remote, et mediate ex his actibus possunt multa oriri, quæ ad salutem animarum, vel ad gravandas conscientias plurimum referre possunt; maxime cum ad hoc etiam pertineat collatio beneficiorum, impositio censuræ vel absolutio ab illa, et similibus. Deinde, quidquid sit de ratione differentiæ, hoc non pendet præcipue ex ratione, sed ex dispositione legis; lex autem æque in utrisque actibus disposuit, etiam si fortasse non sit in eis omnino æqualis ratio. Quod vero dicitur, illam legem non esse æqualiter usu receptam in utrisque actibus, cum ad factum spectat, improbari efficaciter non potest, sicut neque probari; et mihi de tali usu non constat; verisimile tamen est, cum lex illa in actibus cujuslibet ordinis favorabilis sit fidelibus, acceptatam pro omnibus esse, et amplificatam potius quam limitatam. Quanquam quia raro accidit, ut publicus notorius excommunicatus permittatur exercere publicum officium, et jurisdictionem Ecclesiasticam fori contentiosi, quin a superioribus coerceatur vel publice denunciatur, ideo etiam raro veniet in usum et praxim casus hic, de quo disputamus, scilicet, quod ab hujusmodi excommunicato actus validi hujus jurisdictionis exerceantur, quod non sufficit ut dicamus, Extravagant. illam quoad hanc partem esse derogatam.

45. *Excommunicatus denunciatus non potest licite jurisdictionis actus exercere.* — *Neque subditi possunt cogi illius actibus uti.* — Solum oportet advertere, quod sæpe dictum est, illam Extravagantem nullum favorem concessisse excommunicatis, sed aliis fidelibus. Ex quo in primis sequitur, hos excommunicatos non posse licite exercere hos actus, præsertim quando

alii fideles non sunt in necessitate constituti, vel jus suum non exigunt, sicut in similibus dictum est in superioribus; est enim quoad hoc in presenti eadem ratio. Deinde sequitur, quanquam ipsi excommunicati velint exercere hos actus, et alii fideles possint illis uti, vel eos acceptare, si sibi sint commodi, non tamen posse ad hoc cogi, aut obligari, quia licet aliis fidelibus concessum sit, ut possint cum his excommunicatis communicare, non tamen hoc est illis præceptum, neque prohibitum ut eos vitent, sed possunt id facere si velint, quia hoc est privilegium illis concessum in eorum favorem, ac proinde liberum eis est, illo uti, vel non uti. Quo fit, ut, si huiusmodi excommunicatus dispenset, vel absolvat, aut simile opus gratiæ conferat, acceptari possit tanquam validum et utile; si vero aliquid præcipiat, non teneantur fideles illi obedire, quia non tenentur cum illo communicare. Et pari ratione si aliquem excommunicet, non tenebitur excommunicatio, vel quia non supponet contumaciam, eo quod respectu excommunicati nemo sit contumax, cum nemo ei obedire teneatur, vel certe quia ipsa excommunicatio debet procedere ex virtute directiva et coactiva, quam non habet publicus excommunicatus ex vi Extrav. *Ad evitanda*, ut dictum est. Et similiter si quis vocetur, seu citetur ad iudicium coram huiusmodi excommunicato publico non denunciato, non potest ad comparandum cogi, propter eandem rationem, quanquam si actor, et reus voluntarie consentiant, possint coram illo agere in iudicio, et ipse possit validam proferre sententiam, non tantum per modum arbitri, sed etiam per modum ordinarii iudicis, si seclusa excommunicatione munus hoc illi ex officio competat.

16. *An acta ab excommunicato denunciato, sed ignorato, sint valida.* — *Resolutio.* — *Nominatim denunciatus et manifestus percussor clerici æquiparantur.* — Sed quæri ulterius potest, si aliquis sit nominatim excommunicatus, ac proinde jure publicus, de facto vero sit occultus, quia ab aliis vel omnibus, vel saltem pluribus, et publice ignoratur, an valida sint acta ab eo. Accidere autem hoc potest vel in diverso loco, ut si in uno denunciatus sit, in alio vero pro non excommunicato publice habeatur; vel etiam in eodem loco pro diverso tempore, ut si jam denunciatio memoria excidit, vel jam publice creditur absolutus, cum revera non sit. Respondetur etiam in eo casu, acta huiusmodi

excommunicati valitura, eumque quoad hunc effectum censeri occultum, non tam ex jure novo, quam ex antiquo, quod in nulla re per novum restrictum est, sed amplificatum tantum. Itaque juxta antiquum jus excommunicatus publicus in uno loco, si in alio esset occultus, et ibi publico officio fungeretur, validas actiones efficeret, juxta communem Canonistarum sententiam, quam refert, et sequitur Panormitanus, et ibi ejus Additio in c. *Ad nostram*, 3, de Jurejur., num. 6, et in c. *Suscitasti*, de Rescrip., num. 23, argum. dictæ legis *Barbarius*, et rationis ejus, quæ cogit, ut hoc intelligamus de occulto respectivo, id est, ibi, et eo tempore, quo gerit officium publicum; tunc urget necessitas, vel utilitas publica; et notitia, quæ in alio loco habetur, impertinens est ad ea, quæ in alio loco geruntur. Quod ergo dicitur juxta antiquum jus de quolibet excommunicato publico in uno loco, nunc etiam procedit de percussore clerici notorio in uno loco, et occulto in alio; nam quoad hunc, jus antiquum integrum mansit, nihilque immutatum est. Et eadem ratione idem procedit in excommunicato denunciato in uno loco, et occulto in alio, quia in illa Extravagante æquiparantur nominatim excommunicatus, et manifestus percussor clerici; et consequenter etiam æquiparatur excommunicatus nominatim cum quolibet publico excommunicato juxta jus antiquum. Item quia ante illam Extravagantem excommunicatus publicus in uno loco, licet ibi denunciatus esset, si in alio esset occultus, in illo procederet doctrina data, quæ generalis est; ergo a fortiori idem nunc est dicendum.

17. *Objectio.* — *Solutio.* — *Objicies:* ergo pari ratione dicere nunc possumus, denunciatum in uno loco, si alibi existat ubi denunciatus non est, non esse ibi vitandum, etiamsi alio modo ibi sit publica ejus excommunicatio; et consequenter acta ibi ab illo valida esse. Patet sequela, quia, ut diximus, publicus excommunicatus respectivo accipiendus est, id est, ibi ubi publicus est; ergo eodem modo sumendus est nominatim excommunicatus, scilicet ibi, ubi denunciatus est. Respondetur negando sequelam, quia non est necesse, ut denunciatio ubique, seu in singulis locis, ac provinciis fiat; sed sicut excommunicatus alicubi, ubique excommunicatus est, ita denunciatus alicubi per se et ex vi denunciationis ubique denunciatus est; solum requiritur, ut per publicam famam censura et denunciatio ad alia loca pervenerit.

18. Ultimo possunt fere omnia dicta extendi cum proportionem ad reliqua munia, seu personas, quæ in iudicio intervenire solent ad illud promovendum, ut sunt actor, procurator, testis, et similes. Verumtamen, quia de his personis jura indifferenter loquuntur in quocumque iudicio Ecclesiastico, vel seculari, ideo quæ ad eas pertinent, attingentur commodius disputatione sequenti.

SECTIO II.

Utrum excommunicatus beneficiorum collatione, et omnibus actibus, qui illam concernunt, privatus sit.

1. *Regula generalis.* — Principalis, ac generalis regula in hoc puncto est, excommunicatum neque licite, neque valide posse beneficium Ecclesiasticum conferre. Hæc est certa, et communis sententia, quæ præcipue probatur ex c. unico, *Ne Sede vacante*, in 6, ubi sermo est de Episcopo, vel Capitulo suspensio a beneficiorum collatione; hæc tamen in excommunicatione includitur, ut ibidem satis declaratur, dum additur idem esse, *si omnes de Capitulo majoris excommunicationis vinculo innodari contingat*; nam quia Capitulum, ut sic, excommunicari non potest, sicut potest suspendi, ideo dicitur quoad hunc effectum idem operari excommunicationem, quæ quodammodo redundat in totum, quod suspensionem ejus, propter suspensionem singularium personarum in excommunicatione inclusam. Ad idem citatur textus in c. *Tanta*, de Excessib. Prælat., ubi de interdicto, et violatore ejus sermo est. Item facit cap. *Quia diversitatem*, de Concess. præbendæ, ubi de suspensione sermo est. Ratio autem propria hujus regulæ est prohibitio, seu institutio Ecclesiæ, quæ totam hanc pœnam, et privationem voluit excommunicato imponere. Derivatur autem ex regula posita præcedente sectione, quia hæc beneficiorum collatio ad potestatem jurisdictionis pertinet; constat enim non esse actum potestatis ordinis, et esse alicujus potestatis; est ergo potestatis jurisdictionis; quod etiam docuit Glossa in c. *Transmissam*, de Elect.; ostendimus autem, excommunicatum esse privatum usu jurisdictionis; ergo et collatione beneficii. Potest etiam ex alio principio id colligi; nam ostendimus, excommunicatum privatum esse fructibus beneficii; at vero inter fructus beneficii, v. gr., Episcopatus, beneficiorum collatio numeratur, ut notavit Glossa in cap. *Cum olim*, de Major. et obed.; ergo, etc.

2. *Collatio beneficii ab excommunicato facta est nulla.* — *Ab excommunicato beneficium intrusus tenetur illud relinquere.* — Atque hæc rationes probant etiam, huiusmodi collationem beneficii ab excommunicato factam nullam esse, ut in prædictis juribus indicatur. Et ex eisdem principiis colligitur, quia actus jurisdictionis ab excommunicato factus nullus est, et quia excommunicatus non facit fructus suos. Atque ita sentiunt communiter Doctores, ut videre licet in Abbate, et aliis in cap. *Postulastis*, de Clerico excom. ministr.; Covarruv., in c. *Alma*, p. 1, § 7, num. 9. Quapropter sic provisus de beneficio, intrusus potius appellari solet, juxta stilum Cariae. Sumiturque ex dicto c. *Tanta*, de Excessib. Prælator., in verbo illo, *Intrusit*. Tenebitur ergo huiusmodi intrusus in conscientia tale beneficium relinquere absque alia condemnatione, quia nec potest juste retinere rem non suam, nec illius fructus percipere; et aliunde injuriam etiam facit Ecclesiæ, beneficium retinens sine vero titulo. Quod si alius in eodem beneficio provisus sit ab eo, ad quem potestas conferendi illud devoluta fuerit, illi etiam facit injuriam, eum a consecutione, vel possessione beneficii impediendo; tenebiturque proinde illi restituere expensas, vel alia quæcumque damna, quorum causa fuerit, per se loquendo, et seclusa probabili ignorantia vel alia simili accidentali excusatione.

3. *De quo excommunicato intelligatur proposita regula.* — Ad majorem autem hujus regulæ expositionem, sicut in aliis fecimus, declarandi essent tres termini, de quo videlicet excommunicato sit sermo, et de quo beneficio Ecclesiastico, et quid nomine collationis comprehendatur. Sed de primo jam satis in superioribus est dictum; nam eadem expositio ibi data, hic applicanda est; simpliciter enim sermo est de excommunicato; et ideo quilibet comprehenditur, quacumque causa, et quocumque jure, vel sententia excommunicatus sit, dummodo valide, et non sola hominum existimatione excommunicatus sit. Solum necesse est, ut excommunicatio sit publica; nam occulta non impedit actus publicos, etiam secundum jus antiquum, saltem quoad alios, aut ne validi sint, quamvis impediatur quoad ipsum excommunicatum, ne licite illos faciat. Quod etiam in collatione beneficiorum procedere notavit Covarruv. supra, et probant jura, et rationes adductæ. Quapropter juxta jus novum Extravag. *Ad evitanda*, collatio beneficii facta a quolibet